

רע"פ 747/14 - אלי לוי נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 747/14

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

המבקש: אלי לוי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (הרכב: כב' הנשיאה ד' ברלינר, ג' קרא (סג"נ) והשופטת מ' סוקולוב), ב-ע"פ 20374-11-13, שניתן בתאריך 2.1.2014

בשם המבקש: עו"ד גדי ציון

החלטה

1. לפני בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הנכבד (הרכב: כב' הנשיאה ד' ברלינר, סג"נ ג' קרא, והשופטת מ' סוקולוב), ב-ע"פ 20374-11-13 מתאריך 2.1.2014, בגדרו נדחה ערעור שהגיש המבקש על פסק דינו של בית משפט השלום הנכבד בתל-אביב-יפו (כב' השופט ע' דרויאן), ב-ת"פ 10264-04-12 מתאריך 2.10.2013.

2. בית משפט השלום הנכבד בתל-אביב הרשיע את המבקש, בתאריך 20.1.2013, לאחר שמיעת ראיות,

עמוד 1

בביצוע עבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית (עבירה לפי סעיפים 7(א)+ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים, או הפקודה). זאת בגין החזקת סם מסוכן מסוג הרואין במשקל של כ-5 גרם נטו, מחולק ל-6 אריזות, ובגין החזקת סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל של 0.095 גרם. סמים אלה נתפסו על גופו של המבקש (כשהם מוטמנים בתחתוניו), בתאריך 28.3.2012, בשעה 20:30, סמוך לתחנה המרכזית בתל-אביב, בעוד המבקש מצוי על כלי רכב שהסיע אותו בחזרה מהעיר לוד, שם רכש את הסמים במסגרת הסעות המכונות "המראות".

3. בית המשפט קמא הנכבד קבע כי די בעדותו של המבקש עצמו, אשר לא כפר בהחזקת הסם, אך טען כי הוא נועד גם לשימושה של ידידתו - כדי להרשיעו בעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית. לבקשת בא-כוחו של המבקש, ובהיעדר התנגדות מצד המשיבה - הופנה המבקש לקבלת תסקיר שירות מבחן בעניינו (המשיבה ציינה כי היא לא תהיה מחויבת להמלצות שתתקבלנה).

4. מתסקיר שירות המבחן, שהיה חיובי בעיקרו, עלה כי המבקש, כבן 50, החל להשתמש בסמים בגיל 38. בפני שירות המבחן נטל המבקש אחריות על המעשים, שבגינם הורשע, אך ייחס את ביצוע העבירה לקושי בהתמודדות עם מצבי דחק ומשברים בחייו. עוד עלה מהתסקיר כי לאחר שניתנה הכרעת הדין בעניינו, פנה המבקש ליחידה לנפגעי התמכרויות לצורך בחינה והתאמה של דרכי טיפול בו, וכי הוא משולב בטיפול פרטני מתאריך 30.5.2013, כאשר בבדיקות שתן שמסר לא נמצאו עקבות סם. צוין כי במועד עריכת התסקיר נמצא המבקש בתהליך של בניית אמון בינו לבין עצמו ובינו לבין שירות המבחן. בסיכומו של דבר בא התסקיר בהמלצה להעמיד את המבקש בפיקוח שירות המבחן, תוך המשך הקשר הטיפולי ביחידה לנפגעי התמכרויות, וזאת לצד הטלת עונש של מאסר על תנאי.

5. לאחר שהתקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו, עתר המבקש לצירופו של תיק נוסף שבו הורשע, על פי הודייתו, בעבירה של החזקת סם מסוכן מסוג הרואין במשקל של כחצי גרם, לצריכה עצמית, במהלך חודש אוגוסט 2011 (ת"פ 37914-04-12; להלן: תיק הצירוף). בית המשפט קמא הנכבד התיר את צירופו של התיק הנ"ל, בתאריך 2.10.2013, והרשיע את המבקש בעבירה הנוספת שיוחסה לו, תוך שהוא מצוין כי לא ייחס משקל מכביד להרשעה בעבירה זו.

בתוך-כך, דחה בית המשפט קמא הנכבד את בקשתו של המבקש לקבלת תסקיר משלים אודותיו, שבו יתייחס שירות המבחן גם להודאתו של המבקש בתיק הצירוף. בהקשר זה קבע בית המשפט קמא הנכבד כי העבירה, מושא תיק הצירוף, עולה בקנה אחד עם מה שתואר מפי המבקש, בפני שירות המבחן, אודות חייו בתקופה הרלבנטית - ועל כן אין בצירוף כדי לשנות את עמדתו של שירות המבחן לכאן, או לכאן.

6. לאחר שמיעת טיעונים לעונש ועיון בתסקיר שירות המבחן שהונח בפניו, השית בית משפט השלום הנכבד על המבקש את העונשים הבאים: 8 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו, 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מיום שחרורו (כשהתנאי הוא שהמבקש לא יעבור עבירת סמים מסוג פשע), ושלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מיום שחרורו (כשהתנאי הוא שהמבקש לא יעבור עבירת סמים מסוג עוון). בשולי גזר הדין צוין בית המשפט קמא הנכבד כי הוא לא מצא צורך, או הצדקה בפסילת רישונו של המבקש, שכן הדבר עלול להקשות על שיקומו לאחר שחרורו.

7. ערעור שהגיש המבקש על גזר הדין, נדחה, כאמור, על ידי בית המשפט המחוזי הנכבד, אשר אף לא קיבל עמוד 2

את עתירתו של המבקש להגשת תסקיר נוסף בעניין שיקומו.

מכאן הבקשה שלפני.

עיקר טענותיו של המבקש

8. המבקש איננו חולק על מתחם הענישה ההולם לעבירות שבהן הורשע, בנסיבות ביצוען, ואף לשיטתו "ברור שמתחם הענישה בהחזקת סמים בכמות כזו מתחיל במאסר בפועל" (ראו: דברי בא-כוחו של המבקש בדיון בערעורו בפני בית המשפט המחוזי הנכבד, מתאריך 2.1.2014). יחד עם זאת, לגישתו, לנוכח תסקיר שירות המבחן החיובי והשתלבותו של המבקש בטיפול, כשנה עובר למתן גזר הדין בעניינו, היה מקום, בנסיבות העניין - עת עסקינן באדם המכור לסמים, אשר הורשע רק בעבירות הקשורות להחזקה ולשימוש בסם, ללא עבירות נלוות הפוגעות באופן ישיר באדם אחר - לחרוג לקולא ממתחם הענישה האמור ולאמץ את המלצתו של שירות המבחן. בהקשר זה, של העדפת שיקולי שיקום בגזירת עונשם של מכורים לסמים, הפנה בא-כוח המבקש ל-ע"פ 8092/04 חביב נ' מדינת ישראל (10.9.2006) (להלן: עניין חביב), ממנו הוא מבקש לגזור גזירה-שווה לעניין העונש שראוי להשית על המבקש בנסיבות העניין כאן. למצער, טוען המבקש, כי היה מקום להורות על קבלת תסקיר משלים ביחס להשתלבותו בהליך הטיפולי ובעניין שיקומו, טרם שייגזר דינו למאסר מאחורי סורג ובריח.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור ובחומר שצורף לה הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. אפרט בקצרה את הנימוקים למסקנתי זו.

10. אכן, ייתכנו מקרים שבהם שיקולים של עשיית צדק - לרבות שיקולים הנוגעים לשיקומו של המבקש - יצדיקו מתן רשות ערעור לדיון "בגלגול שלישי" בפני בית משפט זה. יחד עם זאת, מדובר במקרים נדירים וחריגים ביותר שבהם מתגלה אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות דין (ראו, למשל: רע"פ 5066/09 אוהיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010)). לא שוכנעתי כי כזה הוא המצב בענייננו. זאת ועוד: במקרים שבהם הבקשה מתייחסת רק לחומרת העונש, כבענייננו, ההלכה היא שרשות ערעור תינתן רק במקרים נדירים במיוחד, שבהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, בהתאם לנסיבות העניין (ראו למשל: רע"פ 1276/13 שושן נ' מדינת ישראל (20.2.2013); רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009)). יישום הלכה זו בענייננו מוביל, אף הוא, לדחיית הבקשה שלפני.

11. בקשתו של המבקש דומה מבחינה מהותית לערעור שהוגש בפני בית משפט המחוזי הנכבד (ונדחה) ועניינה הוא במישור האישי-שיקומי. טענותיו של המבקש ביחס לאי-מתן משקל מספק לתהליך השיקומי שהוא מצוי בעיצומו, לסיכויי שיקומו וכן להמלצת שירות המבחן בעניינו - נדונו והוכרעו על ידי שתי ערכאות, ואין מקום לכך שבית משפט זה יידרש להם פעם נוספת. די בכך כדי להביא לדחיית הבקשה.

12. למעלה מן הדרוש אציין כי גם לגופו של עניין לא מצאתי בטענותיו של המבקש ממש. בית משפט השלום הנכבד עמד בגזר דינו על חומרתן של העבירות שבהן הורשע המבקש, על הנזק הפוטנציאלי הנובע מכמות הסם שנתפסה אצל המבקש - וקבע כי מתחם הענישה ההולם לעבירות שבהן הורשע המבקש, בנסיבות ביצוען על ידו, מצוי במנעד שבין 8 ל-18 חודשי מאסר בפועל. יחד עם זאת, בשים לב לשיקולים הקשורים בשיקומו של המבקש, השית בית משפט השלום הנכבד על המבקש עונש המצוי בסף הנמוך של מתחם הענישה ההולם. וכך מצאו הדברים ביטוי בגזר-הדין:

"...אמנם, עקרון השיקום הינו עקרון נכבד, אולם עקרון ההלימה מחייב, גם במקרה זה, לקבל את עמדת הבכורה, כאשר מדובר בעבירה חמורה מסוג זה. לפיכך, אקח בחשבון באופן ניכר את עקרון השיקום ואת המאמצים שעשה הנאשם, אולם לא נראה כי במקרה זה ניתן לחרוג לחלוטין ממתחם העונש. עונשו של הנאשם בתוך המתחם יושפע אפוא רבות מהעובדה כי אין לו הרשעות קודמות בסמים, כי הרשעותיו הקודמות רחוקות למדי בזמן, מהנתונים העולים מתסקיר שרות המבחן ובפרט - מאמצי השיקום של הנאשם. מכל אלה אגזור עונש המצוי בתחתיתו של מתחם הענישה ההולם".

13. שיקולי השיקום הובילו, איפוא, לכך שחרף חומרתם של המעשים שבהם הורשע המבקש, השית בית משפט השלום הנכבד, על המבקש, עונש מאסר לתקופה שאיננה ממושכת במיוחד, שנגזרת למעשה מהקבלה מסוימת לעבירה של החזקת סם לצריכה עצמית (לפי סעיף 7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים), לגביה קבע המחוקק עונש מאסר של עד שלוש שנים, זאת בשונה מהעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(ג) רישא לפקודה, שבה הורשע המבקש, ושלגביה קבע המחוקק עונש של עד עשרים שנות מאסר. מכל מקום, בוודאי שאין לומר כי העונש שהושת על המבקש חורג ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, ביחס לעבירות שבהן הורשע, בנסיבות ביצוען.

14. המקרה שלפני איננו נמנה על אותם מקרים יוצאים מן הכלל שבהם מוצדק להעניק את הבכורה לשיקולי שיקומו של הנאשם ולהעדיף על פני שיקולים אחרים, תוך חריגה לקולא ממתחם הענישה ההולם לעבירה בנסיבותיה (מכוח סעיף 40 לחוק העונשין; השוו: רע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל (22.1.2014)). כפי שציינ בית המשפט המחוזי הנכבד בפסק-דינו, תהליך השיקום של המבקש נמצא בתחילתו, ויש לקוות כי הוא אכן יצלח. בכך, בין השאר, שונה המקרה שלפני מעניין חביב, שאליו הפנה המבקש - בו הוכח כיעיל הליך שיקומי שהסתיים לעת מתן פסק-הדין בערעור, ו"על שום נדירותו וייחודו" ולנוכח "הישגי השיקום המיוחדים שהושגו" שם ניתן לו משקל נכבד במסגרת שיקולי הענישה, בגדרי פסק הדין בערעור.

לצד האמור לעיל אעיר עוד כי לא מצאתי כל פגם בהחלטותיהם של הערכאות הקודמות, שלא לאפשר הגשת תסקיר עדכני בעניינו של המבקש. שתי הערכאות הנכבדות התחשבו בתסקיר המפורט שהונח בפניהם, מחודש ספטמבר 2013, וקשה להניח כי תסקיר משלים, במועד שבו ניתן גזר הדין (בחודש אוקטובר 2013), או פסק הדין בערעור (בחודש ינואר 2014) היה מציג תמונה שונה באופן משמעותי מזו שנחשפה בתסקיר האמור (עיינו והשוו: רע"פ 2401/13 חפר נ' מדינת ישראל (8.7.2013) והאסמכתא הנזכרת שם).

15. סוף דבר: הבקשה למתן רשות ערעור נדחית.

המבקש יתייצב, איפוא, לתחילת ריצוי עונש המאסר בפועל שהושת עליו, כפי שקבע בית המשפט המחוזי הנכבד, ב-בימ"ר ניצן - בתאריך 23.02.2014 עד השעה 12:00, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כאשר ברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

ניתנה היום, יא' באדר א' התשע"ד (11.2.2014).

שׁוֹפֵט
